

КЛАСИФІКАЦІЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ У ЮРИДИЧНІЙ НАУЦІ ТА ЗАКОНОДАВСТВІ

У статті досліджено питання теоретичного осмислення, а також нормативно-правового врегулювання класифікації митних режимів за різними підставами-ознаками. З'ясовано значення для її проведення концепції «митний режим загальний – митні режими спеціальні». Запропоновано поділяти передбачені чинним Митним кодексом України митні режими в залежності від їхнього змісту на п'ять груп. У результаті порівняльного аналізу кодифікованих актів окремих держав виявлено відмінності як у класифікаціях митних режимів, так і в критеріях її здійснення.

Ключові слова: митний режим, класифікація, загальний, спеціальний.

Постановка проблеми. Як відомо, класифікація необхідна для вивчення різновиду явищ, властивостей, факторів тощо. Вона допомагає виявити зміст явища або проблеми. Розмаїття класифікацій митних режимів, навіть якщо припустити можливість їх часткового накладання, за одним і тим самим критерієм не слугує, на наш погляд, меті формування цілісної системи класифікацій таких режимів. Остання відіграє важливу роль у логічній структурі теоретичного дослідження митних режимів, спроби проведення якого не можна, на жаль, визнати цілком успішними.

Мета даної роботи – загальне дослідження й аналіз питання одно- та багатокритеріальних класифікацій митних режимів у юридичній літературі та національному законодавстві, а також митних кодексах окремих зарубіжних держав. Для її досягнення необхідно вирішити взаємопов'язані завдання: 1) дослідити підходи учених-правознавців до теоретичного осмислення сукупності митних режимів, 2) проаналізувати сучасний стан нормативно-правового врегулювання класифікації митних режимів за різними підставами-ознаками, 3) з'ясувати значення для її проведення концепції «митний режим загальний – митні режими спеціальні», 4) запропонувати авторську класифікацію передбачених чинним Митним кодексом України митних режимів залежно від їхнього змісту.

Об'єктом даного дослідження є митні режими як сукупності правових приписів, умов, обмежень, дозволів і заборон. Предметом дослідження є класифікація митних режимів у юридичній науці та законодавстві.

Аналіз останніх досліджень. У присвяченій митному праву навчальній і науковій літературі відсутня більш-менш усталена позиція щодо висвітлення системи митних режимів. Спектр підходів варіюється від наведення простого переліку митних режи-

мів (Ю. М. Дьомін, С. Ю. Дьоміна), класифікації за одним із критеріїв (Н. Д. Еріашвілі, М. М. Рассолов) до групування за декількома підставами (О. О. Крестьянінов, В. П. Науменко, О. А. Шахматєєв, М. Г. Шульга). В останньому з відомих нам комплексних досліджень митних режимів, а саме в дисертаційній роботі М. В. Мельника, автор прагнув виконати завдання класифікувати такі режими, спираючись на теоретико-правовий аналіз їх регулювання. Проте запропонована класифікаційна система є, як на нашу думку, дещо спрощеною і передбачає розподіл митних режимів або на прості й триваючі, або на основні й похідні. Натомість у даному дослідженні презентовано класифікацію цих режимів за ключовим критерієм – зміст митного режиму. Саме ця підстава, на нашу думку, є визначальною в процесі формування цілісної концепції митних режимів.

Виклад основного матеріалу. В умовах дії Митного кодексу (далі – МК) України 2002 р. цілком доречно було визначати головні характеристики, які «кваліфікують» той чи інший вид митного режиму: напрямок переміщення товару (ввезення, вивезення, транзит), країна походження, мета переміщення, правила використання, володіння й розпорядження цим товаром, термін дії режиму [1, с. 160]. Ці ж характеристики і тепер, коли діє МК 2012 р., можуть слугувати критеріями для класифікації митних режимів. Разом із тим систематизувати митні режими, дозвольно-обмежувальний вплив яких спрямовано на переміщені через митний кордон товари, можна за різними критеріями. Відповідно матимемо різноманітні класифікації. Кожна з них якнайкраще характеризує точку зору їх авторів щодо сутності зовнішньоекономічних операцій.

Останні брав до уваги В. П. Науменко, коли називав свою класифікацію митних режимів «до певної міри нестандартною» [2, с. 19]. До першої групи він

відносить митні режими, що застосовуються до основної маси об'єктів зовнішньоекономічних операцій (імпорт, експорт, реімпорт, реекспорт, спеціальна митна зона). До другої – ті, що застосовуються під час надання послуг у зовнішньоекономічній діяльності й передбачають використання товарів лише для певних цілей за умов дотримання встановлених законодавством України обмежень (режим митного складу, безмитної торгівлі, транзиту, тимчасового ввезення/вивезення, митні режими переробки). До третьої – митні режими, застосовувані в разі припинення зовнішньоекономічних операцій у зв'язку з неможливістю або неефективністю проведення подальших операцій з товарами на внутрішньому ринку (знищення або руйнування, відмова на користь держави) [2, с. 22–23].

Вельми поширеною є класифікація за критерієм періоду часу перебування під митним контролем. Відповідно до неї митні режими поділяють на завершені (імпорт, реімпорт, експорт, реекспорт, спеціальна митна зона, знищення або руйнування, відмова на користь держави) і незавершені, тобто ті, заявлені в які передбачає подальше декларування товарів у інший митний режим (тимчасове ввезення/вивезення, митний склад, безмитна торгівля, транзит, митні режими переробки).

М. В. Мельник розрізняє власне митні режими й митні режими-процедури. Останні поділяє на групи: внутрішньодержавні (національні); міжнародні; союзні (режими митних союзів). «Удосконалено класифікацію митних режимів (національні. – О. Ч.), спираючись на теоретико-правовий аналіз регулювання цих режимів», – стверджує М. В. Мельник й класифікує митні режими, визначені МК України, за порядком дії на дві групи: прості та триваючі. До першої групи віднесено такі митні режими, як імпорт, експорт, знищення або руйнування, відмова на користь держави. В основу цього поділу лягає те, що з моменту отримання дозволу митним органом на їх використання останні фактично завершують свою дію. До другої групи віднесено режим тимчасового ввезення, режим тимчасового вивезення, транзит, митний склад, безмитна торгівля та ін., тобто ті, в умовах яких товари можуть знаходитись певний час. Основними видами митних режимів є імпорт, експорт і транзит. Інші види режимів мають похідний, як правило, комплексний характер [3, с. 183]. Поза тим, що в роботі з назвою «Правове регулювання митних режимів в Україні» наведено їхню класифікацію лише за двома критеріями, очевидними є і змістовні, і стилістичні вади, що в сукупності, на жаль, не дозволяють розглядати її як базис для подальших наукових досліджень.

Отже, критерій «за порядком дії» був би зрозумілішим, якби іменувався «за дією в часі» або «за тривалістю», бо дія кожного із передбачених МК митних режимів буде іншою, звідси й назви в них різні. Одні є більш промовистими й дають розуміння, скажімо, пряму переміщення товару (імпорт, експорт, переробка на митній території, тимчасове вивезення), інші – ні (митний склад). У кожному з митних режимів одного найменування порядок його дії буде аналогічним, як і порядок виконання митних формальностей, бо для кожного він буде свій, про що свідчить затверджений 31.05.2012 р. Мінфіном України «Порядок виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму».

Зведення «простих» і «триваючих» митних режимів у одну групу, навіть якщо погодитися із такими найменуваннями, видається нелогічним, а послуговування назвою «простий» недоречним щодо жодного з усієї сукупності передбачених МК режимів. Виокремлення групи митних режимів, «в умовах яких товари можуть знаходитись певний час», так само є некоректним з тієї хоча би причини, що в будь-якому з чотирнадцяти митних режимів товар перебуває певний проміжок часу. Час є важливою, але не визначальною рисою для режимів тимчасового ввезення, тимчасового вивезення, транзиту, митного складу, безмитної торгівлі. Урешті-решт, будь-який митний режим не є «довічним», рано чи пізно його дія завершується, і цей момент не завжди пов'язаний із плином певного періоду часу. Тому дещо дивно видається класифікація митних режимів за терміном дії на строкові і безстрокові від В. В. Єгізарової [4, с. 213].

Зрештою її розподіл митних режимів на дванадцять груп є чи не найповнішим на теперішній час. Так, за суб'єктом виокремлено митні режими, використовувані лише юридичними особами й винятково фізичними; за сферою дії – надавані лише щодо товарів й такі, що надаються і відносно товарів, і щодо транспортних засобів; за територією дії – обмежені територією й не обмежені нею; іншими критеріями класифікації стали напрям руху товарів, спосіб використання товарів, наявність (відсутність) пілг, походження товарів, роль у господарській діяльності, юридичні наслідки.

Існує точка зору, згідно із якою основними видами митних режимів є імпорт, експорт і транзит. Інші види режимів начебто мають похідний, як правило, комплексний характер: «Класифікація митних режимів, яка визначена в Митному кодексі України за порядком дії, поділена на дві групи: прості та триваючі. До першої групи віднесено такі митні режими, як імпорт, експорт, знищення або руйнування,

відмова на користь держави. В основу цього поділу лягає те, що з моменту отримання дозволу митним органом на їх використання останні фактично завершують свою дію. До другої групи віднесено режим тимчасового ввезення, режим тимчасового вивезення, транзит, митний склад, безмитна торгівля та ін., тобто ті, в умовах яких товари можуть знаходитись певний час. Основними видами митних режимів є імпорт, експорт і транзит. Інші види режимів мають похідний, як правило, комплексний характер» [5]. Якщо не концентруватися на малозрозумілому критерії градації митних режимів «за порядком дії», то можна зробити висновок, що автор, поділяючи митні режими на прості й тривалі, відносить режими переробки до тривалих, а в класифікації «основні-похідні» вони, на його думку, належать до останніх, тобто похідних.

У зв'язку із цим, а також через те, що митні режими переробки жоден із дослідників не відносить до так званих основних, годі очікувати від автора розвідки з назвою «Основные таможенные режимы: сравнительно-правовое исследование» [6] більшменш повноцінного їх аналізу. Проте заслуговує на увагу функціональна характеристика, надана в перебігу вивчення питання щодо місця митних режимів в системі правових режимів: «Кожний митний режим регулює певну сферу зовнішньоторгових відносин, що наперед визначає їхню неоднакову політичну й правову функції» [6, с. 14]. І це, слід зауважити, не єдиний випадок охарактеризування митного режиму як явища політико-правового.

З іншого боку, з дискусії щодо класифікації адміністративно-правових режимів, що розгортається на сторінках поважних навчальних видань [7, с. 272], випливає, зокрема, що групування митних режимів можливе у випадку, коли надано відповідь не лише на питання щодо існування комплексних адміністративно-правових режимів, але й наявності або відсутності логічної конструкції «митний режим (загальний) – митні режими (спеціальні)».

У захищеній 2002 р. дисертаційній роботі О. О. Крестьянінов хоча й розмежовує митні режими у загальному й спеціальному значеннях, обґрунтовує потребу обов'язкового закріплення у МК України понять митних режимів, видів та механізму їх застосування [8]. З іншого боку, дослідник припускався сентенцій, які справляли неоднозначне враження щодо його розуміння застосовуваних до митних режимів означень «загальний», «спеціальний»: «Захист економічних кордонів та національної безпеки України здійснюється через систему митних режимів. Митний режим є постійно діючим загальнодержавним режимом переміщення через митний кордон

України товарів та інших предметів» [8, с. 19]. Утім у подальшому стає зрозуміло, що автор погоджується із Д. М. Бахрахом і розрізняє поняття «загальний митний режим» та «спеціальний митний режим». Під загальним митним режимом ним розуміється постійний, загальнодержавний режим, який встановлює засади порядку переміщення через митний кордон України товарів, транспортних засобів та інших предметів. До його компонентів О. О. Крестьянінов відносить: єдину митну територію; загальний порядок переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України; встановлену на законодавчому рівні систему загальних обмежень і заборон та ін. [8, с. 13]. Автор пропонував наступне легальне визначення поняття спеціального митного режиму: це «система правових норм, що визначають у митних цілях: статус товарів, транспортних засобів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України; статус юридичних і фізичних осіб, які мають до цього відношення; сукупність митних процедур, пов'язаних із розміщенням товарів та інших предметів під обраний митний режим, знаходженням під його дією та припиненням його дії» [8, с. 14].

Таке означення істотно відрізнялося від наявних у ст. 6 МК України 1991 р. ознак поняття спеціального митного режиму: а) встановлюється на основі взаємності та на підставі двостороннього та багатостороннього міждержавного договору, б) передбачає пільгові умови для суб'єктів ЗЕД України та іноземних суб'єктів господарської діяльності держави – сторони такого договору. Очевидно, в такий спосіб мало своє продовження правило ч. 6 ст. 7 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», згідно з яким до територій спеціальних економічних зон згідно із статтею 24 цього Закону, а також до територій митних союзів, до яких входить Україна, і в разі встановлення будь-якого спеціального режиму згідно з міжнародними договорами за участю України відповідно до статті 25 цього Закону, для іноземних суб'єктів господарської діяльності може встановлюватися спеціальний правовий режим.

Узагальнюючою правовою категорією, що в цілому характеризує переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон, іменує загальний митний режим О. О. Афанасьєва [9, с. 22]. Умовність поняття не завадила авторці поширити його дію на всіх суб'єктів митної справи, усю царину митної діяльності, «пов'язану з переміщенням товарів через митний кордон і застосуванням при цьому заходів митного контролю, митного оформлення, обкладання митом і митними зборами, а також заборон на ввезення чи вивезення окремих товарів і предмета»,

на всю митну територію України. Сутність загального митного режиму, на її думку, полягає в забезпеченні його правилами економічних, політичних та інших важелів інтересів держави, в забезпеченні її національної безпеки спеціально створеним органом, що контролює переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон.

Хоча й непрямо, але вказують на існування спеціальних митних режимів В. Я. Настюк, В. В. Белєвцева: «Податковий і митний режими можуть конкретизуватися стосовно особливих груп суб'єктів і об'єктів, що підпадають під дію відповідних функціональних режимів. Так, встановлюються спеціальні податкові і митні режими» [10, с. 68], а також В. В. Прокопенко у науковій доповіді на тему «Історіографія досліджень спеціальних митних режимів в Україні» [11]. В останній як про очевидний факт, що не потребує додаткової аргументації, ідеться про спеціальні митні режими й висунуто тезу щодо того, що вони (не всі, щоправда) неодноразово ставали об'єктом дослідження, а тому «...є широке поле розвитку наукової думки щодо характеристики сутності й ознак конкретних видів спеціальних митних режимів» [11, с. 200].

Не лише в науковій чи навчальній літературі мають місце спроби поєднати митні режими в певні групи, тобто переслідуються певні дослідницькі й пізнавальні (дидактичні) цілі. Окремі законодавчі акти окремих країн містять класифікації митних режимів. Так, наприклад, відповідно до ст. 156 МК РФ 2003 р. (втратив силу) ввезення товарів на митну територію і їх вивезення з цієї території тягнуло за собою обов'язок осіб помістити товари під один із митних режимів, об'єднаних у чотири групи (ч. 1 ст. 155): основні митні режими; економічні митні режими; завершальні митні режими; спеціальні митні режими. Економічні митні режими включали в себе: митні режими переробки (переробку на митній території; переробку для внутрішнього споживання; переробку поза митною територією), а також митні режими: тимчасове ввезення, митний склад, вільна митна зона (вільний склад).

Прикладом багатокритеріальної класифікації митних режимів може слугувати Митний кодекс Республіки Молдова [12], у ст. 23 якого їх було поділено на остаточні й пільгові (в порушення класичного правила: класифікувати слід за одним і тим самим критерієм), а в ч. 2 цієї статті із загальної маси режимів виокремлено так звані «економічні». Дещо інший, але загалом подібний до молдавського закону був запропонований підхід у Законі про митницю Республіки Болгарія [13]. Розділ 7 цього Закону регламентував незавершені режими й економічні мит-

ні режими. При цьому, для прикладу, митний режим переробки під митним контролем згадується і серед перших, і в числі других (ст. 90 Закону). Більш логічною видається позиція, яка була відображена у Митному кодексі Румунії [14] – у ст. 48 митні режими розподілено на дві групи: завершені й незавершені.

У вітчизняному митному законодавстві ідея унормування митних режимів розвивалася від фіксації їхнього переліку без дефінування терміна «митний режим» (МК 1991 р.) до наведення списку можливих режимів із закріпленням окремого поняття митного режиму спершу як сукупності певних положень, а тепер – комплексу взаємопов'язаних правових норм. Але так і не була запозичена позитивна, на нашу думку, практика відображення класифікації митних режимів у спеціалізованому кодифікованому акті.

Висновки. Узагальнюючи вищевикладене, а також із метою найбільш оптимальної для вивчення змістовних характеристик митних режимів їх класифікації пропонується поділяти всі митні режими на декілька груп у залежності від передбачених митним законодавством умов, приписів, обмежень, заборон і вимог щодо заявлених у ці режими товарів і транспортних засобів комерційного призначення. Відповідно кожному режиму можна позначити наступним чином: а) митні режими випуску (імпорт (випуск для вільного обігу), експорт (остаточне вивезення), реімпорт, реекспорт); б) митні режими умовного випуску (тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, транзит, митний склад, безмитна торгівля); в) митні режими переробки (переробка на митній території, переробка за межами митної території); г) митні режими екстериторіального типу (вільна митна зона); ґ) митні режими виключення (знищення або руйнування товарів, відмова від товарів на користь держави). Термін «екстериторіальність» (фр. *exterritorialite*, від лат. *ex* – «поза» і *territoralis* – «той, що стосується території») тут вжито в значенні іншому, ніж використовується у науці міжнародного права юридична фікція для обґрунтування дипломатичних привілеїв.

Така класифікація, на наш погляд, дозволяє охопити всі передбачені МК України митні режими: від імпорту (випуск для вільного обігу) до відмови на користь держави, а також самим фактом віднесення режиму до тієї чи іншої групи охарактеризувати з точки зору його структури й змісту, вказати на основне призначення такого режиму. Що ж до парних митних режимів, як-от: тимчасового ввезення й тимчасового вивезення, переробки на митній території та за її межами, то об'єднані в певну групу, вони мають аналізуватися в комплексі, що дає можливість виокремити спільне та наголосити на відмінному,

взявши за основу такі показники, як місце в системі митних режимів, структура, зміст, функції, митні формальності щодо товарів, заявлених у них.

У подальшому перспективним вбачається наукове обґрунтування цілісної системи класифікації мит-

них режимів за різними критеріями, а саме тривалість дії, економічний результат для декларанта тощо, також дослідження питання типології митних режимів як первинної операції з їхньої повноцінної систематизації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болибок Є. А. Правове регулювання митних режимів за Митними кодексами України та Росії / Є. А. Болибок // Проблеми законності : республік. міжвід. наук. зб. / відп. ред. В. Я. Тацій. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2005. – Вип. 73. – С. 160–165.
2. Науменко В. П. Применение таможенных режимов в Украине: теория, практика, рекомендации : практ. пособие / В. П. Науменко. – Киев : Знання, 2005. – 430 с.
3. Мельник М. В. Правове регулювання митних режимів в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / М. В. Мельник. – К., 2012. – 204 с.
4. Егiazарова В. В. Правовое регулирование таможенных режимов переработки : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02, 12.00.04 / В. В. Егiazарова. – М., 2000. – 216 с.
5. Мельник М. В. Правове регулювання митних режимів в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / М. В. Мельник. – К., 2012. – 21 с.
6. Сбежнев В. А. Основные таможенные режимы: сравнительно-правовое исследование : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 / Сбежнев Владимир Алексеевич. – М., 2010. – 201 с.
7. Крестьянінов О. О. Адміністративно-правові режими / О. О. Крестьянінов // Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. Т. 1 : Загальна частина / редкол. В. Б. Авер'янов (голова). – К. : Юрид. думка, 2004. – 584 с.
8. Крестьянінов О. О. Правове регулювання митних режимів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / О. О. Крестьянінов. – Х., 2002. – 20 с.
9. Афанасьєва О. О. Правове регулювання митного режиму спеціальної митної зони : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / О. О. Афанасьєва. – Х., 2011. – 202 с.
10. Настюк В. Я. Адміністративно-правові режими в Україні : монографія / В. Я. Настюк, В. В. Белєвцева. – Х. : Право, 2009. – 128 с.
11. Прокопенко В. В. Історіографія досліджень спеціальних митних режимів в Україні / В. В. Прокопенко // Право і держава сучасної України: проблеми розвитку та взаємодії : тези доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 18–19 квіт. 2014 р. / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. – Запоріжжя : ЗНУ, 2014. – С. 198–200.
12. Таможенный кодекс Республики Молдова № 1149-XIV от 20.07.2000 // Мониторул Офіциал ал Р. Молдова. – 2000. – № 160–162/1201.
13. Закон за митниците, 01.01.1999 // ДВ. – 1998. – бр. 15 от 6 Февруари.
14. Customs Code of Romania, approved by law 141 // Official Gazette of Romania. – 1997. – nr.180/ 1 Aug.

REFERENCES

1. Bolybok Ye. A. Pravove rehuliuвання mytnykh rezhymiv za Mytnymy kodeksamy Ukrainy ta Rosii (Rights for the Customs Regimes Customs Code of Ukraine and Russia), *Problemy zakonnosti*, Resp. mizhvidom. nauk. zb., Vidp. red. V. Ia. Tatsii., Kharkiv, Nats. yuryd. akad. Ukrainy, 2005, Vyp. 73, pp. 160–165.
2. Naumenko V. P. *Primenenie tamozhennykh rezhimov v Ukraine: teoriya, praktika, rekomendacii* (Application of the Customs Regimes in Ukraine: Theory, Practice), prakt. posob., K., Znannya, 2005, p. 430.
3. Melnyk M. V. *Pravove rehuliuвання mytnykh rezhymiv v Ukraini* (Legal Regulation of Customs Regimes in Ukraine), dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk. spets. 12.00.07 «Administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo», M. V. Melnyk., K., 2012, p. 204.
4. Egiazarova V. V. *Pravovoe regulirovanie tamozhennykh rezhimov pererabotki* (Pravovoe Regulirovanie Tamozhennykh Rezhimov Pererabotki), dis. na soiskanie uch. stepeni kand. yurid. nauk: spec. 12.00.02 «Konstitucionnoe pravo; gosudarstvennoe upravlenie; administrativnoe pravo; municipalnoe pravo», spec. 12.00.04 «Predprinimatelskoe pravo; arbitrazhnyy process», V. V. Egiazarova, M., 2000, p. 216.

5. Melnyk M. V. *Pravove rehulivannia mytnykh rezhymiv v Ukraini* (Legal Regulation of Customs Regimes in Ukraine), avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk, spets. 12.00.07 «Administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo», M. V. Melnyk, K., 2012, p. 21.
6. Sbezhev V. A. *Osnovnye tamozhennye rezhimy: sravnitelno-pravovoe issledovanie* (Basic customs regimes: comparative legal research), dis. kand. yurid. nauk, 12.00.14, Sbezhev Vladimir Alekseevich, M., 2010, p. 201.
7. Krestianinov O. O. *Administratyvno-pravovi rezhimy* (Administrative and Legal Regimes), u kn. *Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs: pidruch.*, U 2-kh t., T.1. Zahalna chastyna, Redkol. V. B Averianov (holova), K., Vyd-vo «Iuryd.dumka», 2004, p. 272, p. 584.
8. Krestianinov O. O. *Pravove rehulivannia mytnykh rezhymiv* (Legal Regulation of Customs Regimes) avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk, spets. 12.00.07 «Teoriia upravlinnia; administratyvne pravo i protses; finansove pravo», O. O. Krestianinov, Kharkiv, 2002, p. 20.
9. Afanasieva O. O. *Pravove rehulivannia mytnoho rezhymu spetsialnoi mytnoi zony* (Rights Customs Regime of the Special Customs Zone), dys.k.iu.n., 12.00.07, Kharkiv, 2011, p. 202.
10. Nastiuk V. Ya. *Administratyvno-pravovi rezhimy v Ukraini* (Administrative and Legal Regimes in Ukraine), monohrafiia, Nastiuk V. Ya., Bielievtseva V. V., Kh., Pravo, 2009, p. 128.
11. Prokopenko V. V. *Istoriografiiia doslidzhen spetsialnykh mytnykh rezhymiv v Ukraini* (Historiography Research Special Customs Regimes in Ukraine), *Pravo i derzhava suchasnoi Ukrainy: problemy rozvytku ta vzaiemodii: tezy dopovidei mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii. m. Zaporizhzhia, 18–19 kvitnia 2014 roku, Za zah. red. T. O. Kolomoiets, Zaporizhzhia, ZNU, 2014, pp. 198–200.*
12. *Tamozhenny kodeks Respubliki Moldova* (The Customs Code of the Republic of Moldova) No. 1149-XIV ot 20.07.2000, *Monitorul Oficial al R. Moldova*, 2000, No. 160–162/1201.
13. *Zakon za mytnytsyte*. 01.01.1999 // DV. – 1998. – br. 15 ot 6 Fevruary.
14. *Customs Code of Romania*, approved by law 141, *Official Gazette of Romania*, 1997, nr. 180/ 1 Aug.

А. В. ЧУПРИНА

КЛАССИФИКАЦИЯ ТАМОЖЕННЫХ РЕЖИМОВ ПЕРЕРАБОТКИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ

В статье исследованы вопросы теоретического осмысления, а также нормативно-правового регулирования классификации таможенных режимов по различным основаниям-признакам. Выяснено значение для ее проведения концепции «таможенный режим общий – таможенные режимы специальные». Предложено разделить предусмотренные действующим Таможенным кодексом Украины таможенные режимы в зависимости от их содержания на пять групп. В результате сравнительного анализа кодифицированных актов отдельных государств выявлены различия как в классификациях таможенных режимов, так и в условиях ее осуществления.

Ключевые слова: таможенный режим, классификация, общий, специальный.

O. V. CHUPRYNA

CLASSIFICATION OF CUSTOMS REGIMES IN LEGAL SCIENCE AND IN LEGISLATION

Problem setting. As you know, the classification is needed in the way of studying a variety of phenomena, distinctions, factors and so on. It helps to identify the essence of the phenomenon or problem. The variety of customs regimes classifications doesn't serve to the aim of forming the integrated classifications system. The latter one plays an important role in the logical structure of theoretical research of customs regimes. It should be added that the attempts of such researches, unfortunately, aren't quite successful.

Analysis of resent researches and publications. The following scientists were engaged in researches of the specified issue: Demin Y. M., Eriashvili N. D., Krestyaninov O., Naumenko V. P., Shulga M. G. and others. But in this study, the classification of these regimes based on key criteria – the essence of customs regime. This is the constitutive reason in the issue of an integrated concept of customs regimes formation.

Target of research. The aim of this article to study and to analyze the issues of single- and multi criteria of customs regimes classifications both in legal literature and national legislation and in Customs Codes of certain foreign states. To achieve the abovementioned aim, it is necessary to complete interrelated tasks: 1) to explore scientists-lawyers' approaches customs regimes conceptualization; 2) to analyze the current condition of legal regulation of customs regimes classification

depends on various reasons and characteristics; 3) to clarify the meaning for the concept of «common customs regime – special customs regimes; 4) to suggest the author’s classification of customs regimes depending on their essence.

Article’s main body. The article is devoted to the issue of theoretical understanding, and legal regulation of customs regimes classification based on various reasons and characteristics. The author clarifies the meaning of the concepts of «common customs regime – special customs regimes» for the classification. The author proposes to divide existing in the Customs Code of Ukraine customs regimes depending on their essence into five groups. As a result of the comparative analysis of certain states’ codified acts, the author revealed differences in classifications of customs regimes, and in the criteria for its implementation.

Conclusions and prospects for the development. In order to define the most optimal classification depending on the essence of customs regimes, we propose to divide all customs regimes into several groups depending on the conditions of the customs legislation, regulations, restrictions, prohibitions and requirements stated in these regimes for the goods and commercial vehicles. Prospectively it’s important to give scientific credence to coherent classification system of customs regimes based on different criteria.

Key words: customs regime, classification, general, special.